 © Mariusz Formanowicz, 2006-2026

Leon Furmanowicz

Leon Furmanowicz (ur. 11 marca 1899 w Kłecku, zm. 11 grudnia 1972 w Poznaniu) – uczestnik powstania wielkopolskiego, porucznik w 15 Wielkopolskim Pułku Artylerii Lekkiej, dowódca 8 Dywizjonu Artylerii Przeciwlotniczej w Toruniu.

Leon Furmanowicz
major

Furmanowicz Leon

Był synem młynarza Józefa Furmanowicza i Pelagii z domu Urbańskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Kłecku rozpoczął naukę w Seminarium Nauczycielskim w Lesznie. Następnie kontynuował ją w Rawiczu i Rogoźnie. Stąd 20 czerwca 1917 roku został powołany do armii niemieckiej, z której zdezerterował w listopadzie 1918 roku. W tym samym miesiącu wstąpił ochotniczo do Rady Robotniczo-Żołnierskiej w Wągrowcu. Od 30 grudnia do 13 lutego 1919 roku brał czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim. Od 25 lutego 1919 roku przeniesiony do Wielkopolskiego Pułku Artylerii Lekkiej. Służąc w nim awansował na bombardiera (1 marca 1919) i kaprala (1 kwietnia 1919).

Zdemobilizowany w październiku 1919 roku ukończył Seminarium Nauczycielskie w Rogoźnie i uzyskał świadectwo dojrzałości[1]. Tuz potem 13 maja 1920 roku został powołany do wojska i skierowany na front wojny polsko-bolszewickiej. Za wyjątkową odwagę wykazaną w czasie jednaj z potyczek otrzymał Krzyż Walecznych.

W aktach personalnych zachował się opis zdarzenia, w którym podchorąży Leon Furmanowicz odznaczył się walecznością. Cytuję dokument, dokonawszy jedynie rozwinięcia typowo wojskowych skrótów:

Dnia 24. 8. 1920 roku batalion w składzie I/60.p.p. maszeruje szosą na Kolno. W małym płocku oddział nasz wpada na ogon kolumny cofającego się nieprzyjaciela, która znika w kierunku Stawiszki. Od ludności cywilnej dowiadujemy się, że od Nowogrodu na Stawiszki maszeruje druga kolumna. Dowódca baonu ppor. Wozignój z 2 kompanii (?) i ja z moim ordynansem Weinertem (?) i podchorążym Furmanowiczem ruszamy naprzód na wywiad i na skrzyżowaniu dróg Łomża - Kolno i Nowogród – Stawiszki, wpadamy w odległości 25-30 metrów niespodzianie na gotowy (?) patrol konny nieprzyjaciela w sile 10-12 koni. Nie mając czasu do namysłu, ani też do zorientowania się ruszamy na nich z rewolwerami. Widocznie to spotkanie się było wielka niespodzianką dla nich, ponieważ robią zwrot w tył w miejscu w ucieczce. Kilka strzałów naszych i karabinowych ordynansa rozprasza ich podjazd, dwaj ostatni zaś, nie mając w tłoku miejsca do ucieczki wpadają z końmi w nasze ręce. Nasze strzały widocznie prowadzą do przyspieszenia piechotę naszą i nieprzyjaciela, gdyż w trakcie rozbrajania naszych jeńców z bliskich nam krzaków zaczęły padać na nas strzały nieprzyjaciela. Zaczynamy ostrzeliwać się lecz już nadciąga nasza piechota i wybawia nas. Wywiązują się potyczki z udziałem artylerii. Nieprzyjaciel cofa się na Kolno, pozostawiając nam jedno działo i jaszcz i jeden karabin maszynowy. W potyczce konnej z patrolem nieprzyjaciela podchorąży Furmanowicz był jednym z pierwszych, kto niechybnie przyczynił się do pojmania tych dwóch kawalerzystów nieprzyjaciela.

Pieczęć okrągła: III Dywizja 15 Pułk Artylerii Polnej Wlkp.

Po zakończeniu działań wojennych odbył kurs dla młodszych oficerów artylerii, prowadzony przez Szkołę Podchorążych Artylerii w Poznaniu[2]. Po jego ukończeniu został oficerem zawodowym w 15 Pułku Artylerii Lekkiej (Polowej). W 1921 roku awansowany na porucznika artylerii ze starszeństwem z dniem 1 sierpnia 1921 roku[34]. W grudniu 1924 roku został przeniesiony do Torunia, celem zorganizowania 8 samochodowej baterii przeciwlotniczej[5]. Po przeorganizowaniu baterii na dywizjon, pełnił w niej dalej służbę jako d-ca baterii, następnie jako II z-ca, potem I z-ca i wreszcie od 1937 roku jako dowódca 8 dyonu p-lot. W 1932 roku został awansowany do stopień kapitana ze starszeństwem od dnia 1 stycznia 1932 roku[6]. Major w 1939 roku[7].

W pierwszych dniach wojny pełni funkcję dowódcy obrony p-lot miasta Torunia. Po zajęciu miasta przez Niemców, objął funkcję dowódcy 4 baterii p-lot przy 4 Dywizji Piechoty[8]. W czasie bitwy pod Kutnem, 18 września 1939 roku został wzięty do niewoli. Był więźniem Oflagu VII A aż do wyzwolenia przez wojska amerykańskie[9]. Po powrocie do kraju zamieszkał w Poznaniu, a następnie od maja 1946 objął stanowisko Komendanta I Batalionu UNRRA w Gdańsku. W 1947 ukończył kurs księgowości i objął posadę w Funduszu Aprowizacyjnym we Wrocławiu. Po jego zlikwidowaniu przeniósł się do Polskich Zakładów Zbożowych we Wrocławiu, a później Opolu (1951-1954). Ostatni wpis w kartotece wojskowej majora Leona Furmanowicza, dowódcy baterii przeciwlotniczej, nosi datę 8 listopada 1972 roku[10].

Grób mjr Leona Furmanowicza na cmentarzu Górczyńskim w Poznaniu

Ożenił się z Aleksandrą Likir (zmarła w 1939). Ich jedynym dzieckiem była córka Anna. Leon Furmanowicz zmarł 11 grudnia 1972 roku. Został pochowany na cmentarzu Górczyńskim w Poznaniu.

Ordery i odznaczenia

* Krzyż Walecznych (1921)
* Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918/21 (1928)
* Medal Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości (1928)
* Brązowy Medal za Długoletnią Służbę (1938 rok)
* Wielkopolski Krzyż Powstańczy (Uchwała RP nr: 0/353 z dnia 1968-08-29)[11]

Przypisy

[1] „Postęp” 1920.07.03 R.31 Nr148 (Dostęp: WBC)
[2] Z. Moszumański, Z. Kozak, *Wojenne szkoły dla oficerów artylerii: (1914-1921)*, Pruszków 2002.
[3] Rocznik Oficerski 1923 – Ministerstwo Spraw Wojskowych, Biuro Personalne, Warszawa 1923, str. 830.
[4] Rocznik Oficerski 1928 – Ministerstwo Spraw Wojskowych, Biuro Personalne, Warszawa 1928, str. 417, 482.
[5] K. Esden-Tempski, *Ksiega pamiątkowa dziesięciolecia Pomorza*. Pomorski Związek Podoficerów
[6] Rocznik Oficerski 1932 – Ministerstwo Spraw Wojskowych, Biuro Personalne, Warszawa 1932, str. 198, 729
[7] R. Rybka, K. Stepan, *Rocznik oficerski 1939: stan na dzień 23 marca 1939*, Kraków 2006, s. 984.
[8] Wojskowy przegląd historyczny, Tom 23, Wydania 1-2, Wojskowy Instytut Historyczny 1978.
[9] B. Meirtchak, *Jews-officers and enlisted men in the Polish army, prisoners of war in German captivity, 1939-1945*, Tel-Aviv 2003, s. 24.
[10] Kopie akt osobowych mjr Leona Furmanowicza, Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie.
[11] Uchwała Rady Państwa nr 0/353 z dnia 1968-08-29. Na podstawie: Listy odznaczonych Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym. autorstwa WTG „Gniazdo".